

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur: Paj-Huôc - L. MARTY
 Rédacteur: NGUYỄN-V. CUA
 ADMINISTRATION
 ou RÉDACTION:
 Saigon, Rue Cathala, 153-155 (1er Etage)

GIÁ BÁN:
 Năm - 12, Tháng - 9 và Sáu - 6
 Một năm 60 00
 Sáu tháng 3 00
 Ba tháng 2 00
 Mua báo thì kể từ ngày
 mùng 1 và ngày 15 mỗi tháng
 mà phải trả tiền trước.

開新省六
 MỖI TUẦN LẼ RA BA KỶ:
 NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
 MÃI SẼ BÁN LẼ
 O S O 4
 THE OFFICE N° 475
 Address télégr.: LUCIEN-SM660

GIÁ BÁN:
 six-ix, Lie, sai-phap
 và THƯỚC ĐA.
 Một năm 75 00
 Sáu tháng 4 00
 Ba tháng 2 25
 Cho s'abonne sans frais dans
 tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNÉS, s'adresser
 à SAIGON: Aux bureaux du Journal
 à HANOI: Aux bureaux de Trung
 Bắc-Tân-Văn.
 On traite à forfait pour les
 contrats de longue durée. Le
 prix sont payables d'avance.

MỤC-LỤC

1. - Quyền tuyền cử.
2. - Cung hạ tân quan.
3. - Hiếu-thị.
4. - Vệ sanh.
5. - Liên-hĩa-hội Centre.
6. - Máu diêm ứng la.
7. - Thông báo.
8. - Báo việc quan.
9. - Văn-nguyên.
10. - Thợ tin nước lai.
11. - Khôi hài.
12. - Thại.
13. - Hoàng truyên.
14. - Thị Đàng-đương.

QUYỀN TUYỀN CỬ

Cùng bạn mấy tiếng than

Buổi cụ, phép tuyền-cử đại-biểu chưa có, cho nên người xưa còn lại, nghĩa là bặc tọc rần như bóng mà ta hãy còn trông thấy đây, nếu chẳng dựa của quyền, thì khó mà rõ thấu cái quyền tuyền-cử; duy có đời ta là những người sanh trưởng trong thời đại phong-trào này mới là nghe thấy và biết rõ. Vay mà cũng chưa trọn, vì phần nhiều còn thiếu học vấn, mắng có lam-lu mà ăn không vụ tất đến đều dân-quốc. Có ấy nên trong cuộc tuyền-cử, còn thấy làm đều đưa vào chưa xưng. Chẳng cần kể đến những cuộc tuyền-cử thân-sĩ là cuộc của người tây-lịch phải chọn; chẳng cần kể đến những hội tuyền-cử của viên-chức làng đứng làm thừa-sai chọn cử, cho hay cả hai cuộc đều có quan-hệ với cái mạng vận nước và dân chúng nhỏ, chỉ cần nói về cuộc tuyền-cử nghị-viên thành-phố hời-đồng là quyền của dân xã. Còn ai mà chẳng chịu, đang thời, dân-xã đều là người nghe thấy và biết rõ phép tuyền-cử, nhưng bởi trước đó có lời: Vay mà cũng chưa trọn, vì phần nhiều còn thiếu học vấn, nên tôi phải giải quyết cái vấn-đề này, là:

Thiếu học vấn có quan-hệ chi với quyền tuyền-cử chăng?

Chẳng ngần-ngại chi cả, hỏi vậy, tức thì tôi đáp rằng: Sự thiếu-học có quan-hệ với quyền tuyền-cử lớn lắm. Vì sao? - Vì thiếu-học, ít nghe, ít thấy, từ nhiên ít biết tới cái quyền tuyền-cử của mình, xem nhẹ tở lỏng, có có không không chẳng quan. Ấy là chưa biết cái quyền tuyền-cử của mình qui hồ chừng nào, giá cao bao nã! Cho nên chẳng có cũng chẳng buồn chẳng hờ, mà có cũng chẳng vui chẳng mừng. Có kể luận, nếu chẳng tính tới cái lợi tư sanh, nơi quyền tuyền-cử của mình, thì rằng: Bày đặt cho mắt ngày giờ, cho tốn tiền xe vô ích! Thì vậy cho nên, nhiều người tới buổi tuyền-cử, năm nhà ngày pho pho, coi nhẹ vậy cho nên ai xin bỏ thăm cũng được. Đó là nói về người không lấy quyền tuyền-cử làm tư lợi, còn người mà lấy đó làm lợi tư, thì còn kể nhưn

nghĩa phải chăng chi, miễn có chút hơi đồng là đủ, vì chẳng khác đem một vật ngon mà đổi lấy tiền, tiếp cao theo buổi chợ, chẳng nghĩ mình làm như vậy, sanh đều quan-hệ chung, cứ một người đại biểu không ưu thế mất thời, không vì nước vì dân, cứ lấy việc lợi danh tư làm trọng, thì bao nhiêu dân xã vì cái tham quấy của một người mà mang họa?

Lại cũng chẳng nghĩ cái quyền của mình là tối trọng, có người có danh mới có quyền, quyền ấy là mạng-vận của mình, quyền ấy là thân-danh của mình, hay đem đổi một đồng, mua lấy cái gì? Phải biết cái quyền tuyền cử, nếu chẳng mua bán đổi chác, thì giá không thấy, mà qui mà trọng mà nặng mà cao, còn đem mà bán, tuy là bán quyền tuyền cử, bán thân, ấy là bán cái thân mạng cho người mà giá thấp nhe, mơn hèn như thảo giới, dầu cho giá ấy hiện hiện là tiền bạc.

Vay mà trong một hội tuyền cử biết bao là kẻ xách thăm rao bán? Đi lên đi xuống, rào nước rào xuối, mà ngó chừng người, miệng thì thán hời, lòng mắng tọc rần, vì chẳng khác mấy chủ bạc-tàu đem đem những vợ những khăn, những đồ những quần đi bán. Đường đi chẳng hay anh em, người mà có chữ tuyền thức, có buồn hồ chẳng rừ! Theo ngu kiến tôi, thật là buồn, mà lại hỏi với người dị-quốc. Tuy vậy, mà cũng chẳng buồn chẳng hờ bao nhiêu, vì ai nấy cũng rõ, cho đến người dị-quốc cũng rõ, họ chỉ bán thân là bán quyền tuyền cử của mình, chẳng kể cái mạng vận tương lai của dân xã, đều là tay thiếu đàng học vấn, lại thêm bề sanh nhai vừa đáp đối ấy là may, nên những bợm ấy nhắm mắt đánh liều, miễn đàng lợi quá tiền công một ngày thì chịu. Xét kỹ người bực đó, làm như vậy đó, cũng chẳng khác trách; chỗ nên trách là chỗ này:

Người có học-vấn đủ, có chức phận, có lương bổng, không thiếu xài, cách ăn mặc sức năm ba đồng không kể, mà dám đem quyền tuyền cử mình ra mà đấu giá mới là họ! Thâm thay, thấy ma hồ thâm, thấy

mà buồn riêng cha chả! Nhưng mà biết nói sao? Quyền của người, người bán! Phép nước cấm mà còn khổ ngăn, hổng chi ai, có thể chi nghĩa đàng!

Nghĩ vì xâu là ấy xâu nem, nên cũng bặt mấy tiếng than, năm đêm xét lại. Minh là bực học-thức, phải làm làm sao mà để tiếng tốt để gương trong, diu-đất đoàn em, dân nẻo cho hậu tấn. Làm như vậy, sánh lại với người thiếu học là bực đã kể trước kia, hà chẳng hồ lưỡng tâm làm sao?

Các bạn ơi, lỡ một khà ăn-năn, chớ có để làm hai, mà nhiệm cho quốc dân thôi tẻ.

MỘNG - HUỆ - LƯU

Cung-hạ-tân-quan

Hôm ngày 25 Decembre 1919 nhằm ngày mùng 4 tháng 11 năm kỷ mùi Thầy cai tổng Định-hóa Nguyễn-phong-Niên có đơn một tiết rất xứng đáng dâng ăn mừng lễ tân quan. Ngày ấy có quan Phủ-Đoàn-hữu-Tùng chủ quận. Kesách, thầy hội đồng Huỳnh-văn-Phương, Thầy cai tổng Huỳnh-như-Cang Định khanh, M. Trần-bà-Huỳnh thông ngôn tòa bô Soc-trang, M. Tao chủ sự điền tinh tại Đại-ngãi. M. Đại-hưng chủ Nguyễn-long-Thạnh, M. Hương chủ Nguyễn-long-Phước, Nhơn-mỹ Soc-trang và Hương-chức tân cựu trong tổng Định-hóa đều có đến đủ mặt (xin cáo lỗi chẳng biết danh phân cho hết, nên chẳng biên vô đây.)

Khi vừa mừng tiết, đến tuần rượu Champagne, thì quan Phủ-Tỉnh có đọc một bài thành-hạ, lời lời tao nhã ý ý cao thâm, vừa đức liêng thì qui ông và qui thầy đều vô tay, kể đó thầy cai tổng Định-hóa Nguyễn-phong-Niên đứng cam ngôn mỹ từ mà đáp lại rằng: Nay qui ông và qui thầy cùng qui chức tân cựu và thân bằng quyến thức chẳng mà đàng xa đòi gọi ngọc đến mà đem bạc tiết rượu đơn sự mừng tôi, mà cầu chúc cho tôi, tôi rất cảm ơn qui ông và qui thầy vô cùng. Khi thầy cam đáp tạ vừa dứt lời thì nhạc ngũ âm trở giọng, pháo nổ rền tai; nói nói cười cười rất nên vui vẻ. Vừa can ly rượu Champagne, kể thịch qui ông qui thầy xem hát bội, lớp Tam-hạ Nam-đường giải giả thố-châu, xem hát tới 11 giờ khuya thì có Canot chực sẵn đưa qui ông và qui thầy.

Nguyễn thầy cai tổng Nguyễn-phong-Niên là người hiền đức thờ mẹ rất nên chi hiếu cả quận đều nghe danh, tánh tình thuần hậu, lễ nghĩa khiêm cung, khi còn nhỏ là người làm chức việc làng đủ bực và làm Hội đồng địa hạt đến năm 1919

tổng Định hóa khuyết chức cai tổng. Thầy mới ra dự cử. Bởi nhơn tâm thuần thiện ý tình cử chi đều bỏ thăm cho thầy 109 tiếng.

Kể từ thầy long vận gặp hội, lãnh cấp-bằng chánh tổng Định-hóa, quan trên nhắm xuống đều thương da, dân dưới trông vào thầy cảm oai, chẳng thấy giàu mà vị mà bình, thấy khó mà đem lòng kiên nhẫn; làng chẳng hiểu thì thầy dạy bảo, dân chẳng thông thì dạy thì bày;

Thiệt là xứng đáng thay một người làm thầy trong tổng Định hóa hữu hạnh.

Tôi là người khác tổng nhưng mà vì nghĩa thân bằng chẳng chi gọi thăm lòng hoan lạc, nên tạm đôi lời quê kịch mà tỏ lòng thành kính và cầu chúc cho thầy.

Thang mây vững bước
Đường hoạn êm chơn

NGUYỄN-LONG-THỊNH (Hương-thân).
Village de Nhơn-mỹ Soc-trang

VILLE DE SAIGON

HIẾU-THỊ

Quan Đốc-ly Thành-phố Saigon, rao cho nhơn dân dạng hay:

Thành-phố mới lập thành một cái đất-thành tại làng Hòa-Hưng (bây giờ thuộc Chi-Hòa), vì đất-thành cũ của người bản-quốc ở đường Mayer đã chật rồi, không thể dùng nữa được.

Đất-thành mới này rộng lớn, bề vuông đo được 5 mẫu 50 sào, có chia ra nhiều khoản và nhứt là có phân biệt chỗ để chôn người ngoại và người đạo.

Vay ai có muốn xin khẩn đất 5 năm, 30 năm hoặc đời đời trong đất-thành mới này ra cần bồi-điền chi, thì hãy đi nộp-phong nhĩ diện Đốc-ly.

Saigon le 30 Decembre 1919.

Quan Đốc-ly thành-phố Saigon.
Signé: FORAY.

XA-BONG MAT-XAY
 Với nhứt cỡ thông dụng

Con ngựa một sừng

HAO-VINH Công-ty
 (HÀNG ANNAM)
 106 Rue Leuvre, Saigon
 AGENT EXCLUSIF

Rượu mạnh hiệu **DEJEAN** đã thơm mà lại ngọt
 làm cho những tay thợ rượu thầy đều khen ngợi
 Chỉ một mình hãng **Denis freres** có trữ mà thôi

VỆ SANH

Hạch-chứng (Peste)
 Hạch-chứng là bệnh hiểm nguy;
 Bởi loitùng độc lây qua cho người;
 Chuột chết lấy từ tử-thi
 Đến kỳ bệnh phát chết thay muôn ngàn.

Chuột chết bọ-chết xuất thân.
 Kiểm bầy chuột khác kiểm người
 mà đeo,

Chuột-lắc, chuột-cống, chuột-xù.
 Núp theo nhà cửa buổi bớ kiểm ăn.
 Theo ấy phát bệnh chết liền.

Bọ-chết đeo người thường chít nơi chom.

Bệnh ấy truyền nhiễm cho người
 Bởi tại vi-rùng thâm nhiễm vào thân
 Trùng này là loại bacille
 Lương-y biết dạng quả nhờ ông Yersin.

Ban sơ trùng ấy nhập vào.
 Đến kỳ chín bừa bệnh liền phát hung.

Phát nóng, phát lạnh quá lung.
 Lưỡi trắng, mắt đỏ, môi khô, sưng cuồn.

Nước tiểu đường đại không thông
 Người thời tưởng trái, kẻ thời tưởng ban

Có khi bệnh giết cấp kỳ;
 Hóa chứng bọ tức, hóa hình sãng mề
 Thương hàn nhập lý quá ghê
 Hàm, ót, nách, hông hạch thường nổi lên

Càng ngày hạch lớn càng hơn
 Nhiều khi làm mủ có kỳ lặn tang
 Tùy theo bệnh nặng cũng không
 Khuyết người mau hiệu kéo mà thác oan

Bệnh phát thì phải khai liền
 Lương-y người khản thuốc thang
 giữa phòng

E khi bệnh ấy lây truyền
 Nén phải nuôi dưỡng bệnh này cách riêng

Để bình xa xóm, xa làng,
 Xa cô, xa bác, xa người viếng thăm.
 Đến kỳ bệnh nặng dăm thuyên
 Nội trong một tháng bệnh liền hồi gia.

Nói qua cách pháp này phòng
 Xin người hãy chít thuốc rất hay
 Người nhà bàn cận láng giềng
 Trước hết phải chít thuốc thầy Yersin
 Thuốc ấy là vi serum

Đề trị vi-trùng hạch chứng bấy lâu
 Ông này đang bực thánh hiền
 Tiềm dạng thuốc hạch cứu thiên
 muôn người

Lúc kỳ hạch chứng phát lung
 Dân sự lảng xóm chít liền vaccin
 Chít kỹ thứ như một lần.

Đến năm ba tháng chít thêm kỳ nhì
 Nhà nào bị chứng hạch sanh
 Nhà là đỡ dốt ngó thì phải xông
 Nhứt là lùa gạo xang mề

Là đỡ rước vại chuột ăn đêm ngày.
 Chuột nào bị bệnh ăn chung
 Lấy qua chuột khác chết ngay trong nhà.

Thường chết tại đồng nó ăn
 Khi xông có ý tiềm thấy đồ liền
 Đốt bằng dầu lửa thì xong.

Vi-trùng bọ-chết chết ngay theo liền.
 Nhà nào có chứng hạch đương
 Đóng cửa để trống sau khi xông nhà
 Đợi kỳ một tháng thì xông
 Ai ai phải nhớ về nhà ở an.
 (Chung).

Liên-hữu-hội, Bentré

Hội-trưởng Liên-hữu-hội Bentré

Kinh,
 Mọi hàng quan hãm chức sắc gốc ở tỉnh Bentré cư ngụ tại Saigon, Cholon và Giadinh.

Ngày thứ bảy 10 Janvier 1900 7 giờ tối, nhóm tại phòng hội nghị thành-phố Saigon (salle des délégerations de l'Hôtel de Ville) ngỏ công nhận mục-dịch hội và cử ban-hội chánh.

Xin bạn đồng-tình ghi nhớ.

TIÊU THUYẾT Mấy điểm ứng lạ

Hôm kia, đang cơn ngong giặc bỗng nhiên thấy lâm chuyện phi thường. Đầy rẫy những chuyện kỳ lạ chỉ làm bổ ích cho buổi thương kim, song thiết tưởng cũng là một cái lý thú để mà chiêm nghiệm việc đời, làm thực tế hay đó. Bông-quang-âm hầu lộ rạng, mà lúc bấy giờ tôi cảm thấy toàn cái điềm mộng này ra, thì hỡi còn làm nổi hải hùng như vẫn ở trong miền u ám. Sợ là: tôi mới vừa nhấp giắc, đã thấy mình hành ra cơn bướm bươm. (Cá cảnh chọi người màu sắc: áo x-nh, nạo đỏ, nạo trắng, nạo vàng, đôi mắt sáng như gương mà cặp vôi lại cuộn kèn, xem âm liệt. Vừa gặp tiết sang xuân, ai thời! cây cỏ lập lòe, nước non chốn chốn, từ g mận nồng chỉ xiết kẻ gấm cho là thú bửu tinh. Lúc đây tôi chỉ rất thung dung hay đáp đưa một cái h mai (t) trông thấy bốn bề xuân tỏa. Xét bao đặc chí, những ngời là cảnh thiên thai, tuy đã chưa gì mà ý muốn ngơ đem thế tục. Kia là hoa mà hoa nào lại không nếm nhụy; nó là quả mà quả nào tôi chẳng hít hơi, đôi cơn dựa hồ sen, những tưởng nhẹ nhàng thân bụi, làm phen xoang vườn cúc, ai chớ là thú chẳng chiêm lòng. Bỗng sáng giọt sương còn chưa ráo, đã thấy bay khắp chốn, tìm tìm tìm hoa mới, thì cho là cõi rất chi bất-sinh, một vương quốc vắng vẻ có xanh vàng ngân thược; thế mà lộn một cảnh gì bất bần, thì lại xem ngay là giáng võ diệu. Thành ra: nay chán mai, nay chán mai, giờ là tiền tri tâm thái. Mọi hôm nhìn vi một mới, đầu trên cảnh tiêu nghi ngại, suy nghĩ làm đâu thì lại bắt dùm mình ngân ngân. Bởi chưng: sớm khuya từ nay, chiếu làm hồi nhụy khác lại bay quanh khắp chốn, oan gia mình, mọi mai thì biết sao là gỡ cho xong, bỗng đã mang lấy tiếng thì phi mà đến buổi chung qui rồi vô ích. Nhưng cũng nghiệp chướng hay cho cái kiếp, chẳng chờ sao rằng bướm trái mùa hoa? Lại thêm xuân đã khêu trời người, thì đầu cho vạn vật trên trần, làm buổi sâu thẳm, cho môn đi nữa, lẽ cũng phải tươi phải đẹp. Xuân ơi! Hôm nay: bực hơn đưa nôi, thôi thôi ta đành đưa chơn nhấm mồi, vội xoan, để rồi đây xuân bất tái lại, ta lại xuân, xuân lại ta, hồng tía nó xuống màu rồi, tưởng lại: chừng ấy ta có trách xuân cũng muộn.

Lúc nghĩ vậy, khi tình khác mà thảnh

ra thời há ngàn ngờ. Vừa cơn ngán kiếp trần ai, dờn xuống lòng có non thì có một vài cơn sâu đang rộ tại: mình xem ghé gối, lòng là u xù, bả từ góc liêu bô lên, xem ý thời thì đã mệt. Thấy bộ tịch của hai chủ, thoạt nhiên tôi bắt đầu mình. Thế mà hai chủ cũng ngó tôi sững sờ, lại nói với tôi rằng: « Anh bươm đã lên đây mà hề chi mà ngay rồi xem vắng vắng » Tôi nói gian lời đi lên lên miệng rằng: « Bởi này bọn sâu kia ta vào là nhà của trăm hoa, nào có quen lộn chi với bả, mà bây lại dám hải tên cật tuổi. — Thời mà anh Bướm, chi vậy, cách mấy ngày trước, người anh cũng là đồng loại với chúng tôi, hôm nay anh vừa đủ kiến vi, với quen nơi cõi ử. Rồi đó ắp sâu mới kể hết tự « tự ngọn ngành, tôi nghe qua, gục mặt bôn lau, hàm ngử cho là nhớ nhuộc. Đã tr: dự: nhành vàng là ngọc, vịnh biển bao lịch biệt bao nào hay mang đầy kiếp sâu thối, đã rõ đến sự nhọc nhằn này, há còn tham kiếp sống !!!

Tôi mới xeo cánh, cuộn cặp vôi: làm đắm miệng vôi: Quả như nhật trời còn ủng hộ xin cho h nhặng con ve, vui với cá h mùa hè, hơn ở xuân làm loại bướm. Dứt lời, tôi nhào ngay xuống đất, mà thật y như nguyên, xác tôi tự nằm đó, chẳng còn vận độ-gi, song hồn đã nhập thành ve dếo đất tề anhang là rợn. Bốn bề cây cỏ yên liêm, hơi nắng chan-chan, ngày nào là đi ghê, mà đêm chưa ngủi đã thấy sáng, Tiếng gõ về tề. Ô thời! mặt thích ca xang, vậy từ đây đóa b, đóng dấu trên nhành trông bóng. Dưới địa cầu người lớn xon, ấy là cái cuộc hát để tôi xon. Phạm thực thì chớ thì chớ nạp môn gi, chỉ rưng rưng sương làm qui. Cái ghé chơ rai toại: rưng từ-dại, cũng bi-hần, cũng lư-thực, cũng xuân-tinh, tuy chưa bị với mây có ca danh tiếng tại Saigon song cũng là một cuộc vui đầy thắm. Lăn lán thò béc ác vàng cảnh đã sang th, tôi nghĩ lại mới ăn năn vi nghĩ có khôn gì mà luôn tìm mua cái giờ. Đã chịu thân thể ốm gầy, trải đêm lạnh ngày nóng mà chỉ có giúp vui cho nhân vật. Nào phải ích chi. Vui trước sau sau, ấy là lẽ có nhiều hàng có tay. Suy nghĩ rồi niệm thì lại ước trông cho hoa đặng con đó-quên (quốc) ấy cảnh tịch làm cảnh, kéo mà luôn cười cợt với đời, thì lủ béc cũng lờn, khinh dể. Đang hồi bàn tính xây có một cơn các-kế ở đầu đi đến há miệng lên tay ngáy; hồn tôi chờ đó há miệng lên tay ngáy; hồn tôi chờ đó há miệng lên tay ngáy; hồn tôi chờ đó há miệng lên tay ngáy.

Cánh thì thực là bướm: hơi mai thời suốt là một tiếng chuông quán bắc. Ăn với tiếng chuông vại thành tay, lúc nhỏ lúc to, thanh thanh như đàn đàn ruột. Nhưng tôi đi một nguyên vi thú tính, thì tưởng cho nào phải sai thời. Kia non xanh, kia nước biếc, kia kia ngọng gió thổi ấy là duyên sớm mai, kim một vài cơn cá bô lông, trưa nắng thì tâm rồi nghĩ. Mặt trời vừa lặn núi, thân thờ dựa bãi kêu sâu; bao nhiêu cái danh lợi trên trần, y xem như tro bụi Sóng dập dối vào mề bả, hoa trôi bão dạt, có cây mặc sức gió tang thạnh, một hôm: nhân dật dờ quanh mề, nghe tiếng trống thu không, lại như ở thu đã trở bả trăng, thì xem đường thanh, ngàn. Mà: than ôi! nếu nhớ đến chuyện ngày rồi, thì còn làm châu mây, vi chưng mình vung tinh. Đã trở tin ra chịu lặn, gánh

giang sang càng hận kẻ vô nhân. Quán như vậy đã đáng mặt quân; thân đường ấy sao thân phận phúc? Hôm nay mà dật dờ kêu quốc quốc, ngời dân tiếng quốc bao nhiêu, thì lại càng thì bở bấy nhiều. Thà mà tôi hết muôn sông thừa, quyết chí ít mình cho ránh. Bấy giờ tức đã lập đồng, một vài ngọn gió bắt thổi rạo, đã thấy lạnh lờ g rồi đây. Bàn tay nghe tiếng kêu tu-hú, tu-hé van vậy, thì tôi lại lầy lăm đặc chí, ước chi cho thành đặng con chim cưu đặng ấy mới đành thừa dạ. Đã kêu tiếng nghe vui về thế, mà rồi ngày xuân như cũ cũng kè đây, một làn ho toạ chi tré thờ, hai à không cái cơn sâu vi tôi cũ. Tôi va dáu vào bực đá, bỗng uốn xuất ra ngay, khi này tiếng kêu quá thâm sâu mà bây giờ lại thành ra vui đẹp.

Loại thương cảm mà như thế, thì thực quả hoa thay! Minh tuy nhỏ tí gì, mà tiếng nói nghe càng thê. — Lại sửa sửa đống lửa: chính, thà là cái lịch trời danh, cầu vôi hôi của ai chi, cho phải mang ơn chắc này. — Lúc đây, tôi vẫn nhớ ngọn đống phong thổi suốt ngày cũ-giờ khi trời ban dộ, thì tôi lại càng hương chí mà kèi vãng; khiên cho sảng bẻ mừng non thây đều trong mơn lét. Những ngở ăn tâm như thế cho đến lúc nào tận số sẽ nay, ai ngờ: một buổi kia: nhân có vãi ba người lương hủ, tự luận đàn thì tôi vẫn hậu sinh, chưa ra cuộc đời bao ả. Đến ử: họ luận về cái buổi thương lai, thì tôi bả thâm sâu hết sức. Họ giải rằng: bẻ phẩm bành làm tu-hú thì chỉ có nua đống kêu được đây thôi, bằng đã quá đống rồi, phải chiu n ăm niệm đến ba mùa chẳng còn trong vọng gì được cả. — Lại nghe như lời có hội bạc của họ cùng loại ở trước (qua) à loa chim đã được lực họ từ lúc hồi à bé thơ. Dầu rằng chẳng có công sanh, cũng đạo đồng đó chớ! Ha có không sự y xet, dù lòng thì, rồi phôi thừa son day; minh dẫu có biết làm đâu, mà đóng loại với họ rồi há tưởng không đóng đóg nhực? Tôi mới lật đật, kêu phát trời van vãi, quỳ xin cho làm đặng con phượng hoàng, thì là đều nguyên cầu sau hết. Đã đứng làm chúa lễ đầu may, đầu rui, dám đi hơi cho phải, lợi lượng trên, vậy mới đủ g mức công bình, vậy mới rằng chánh trư.

Tôi buồn nhành, chào vừa tới đất, thấy bầy đàn trong đống bèn tay, giết mình cho lại đi hay giờ, vàng ói lên tựa (Gi) Tôm ngừ: Ngàn thay! một tiếng tiếng hát đon mùa, đã hóa ra nhiều giọng lạ. Con bướm thì rất thung dung đẹp đẽ, thế mà chán cái xuân rồi thì lại xin xang hạ làm ve. Con ve đã làm khác ca xang cũng cho là vui quá, chỉ còn muốn đòi làm con quốc, quay về cái cảnh thu sâu. Trước nói là tra thừa tịch thanh, mà sau thì lại phôi bạc. Xin cho nên làm quốc, làm trẻ bé mà đong.

Con muốn đi gi nữa??? Chán cái cảnh đóng rồi, lại ử có miệng mà chẳng đặng mở lời thì ich chi mà có. Bởi quyết lên cho đến vi phượng-hoàng. Ôi thời! Trú cũng lác, chiếu lòng, hôm nay, tôi quá bụng người rồi, thì còn trong mòng gì được nữa! Bả giọt mình mề mất cánh ngàn là cảnh trần ai. Vi nhân nang! Vi nhân nang, bây giờ xét đến kiếp người thì mới là ngàn ngàn.

CHỮ VỊ HÚT THUỐC ƠI!

Vị nào muốn hút ông điều hay là thuốc điều cho khỏi bệnh hoạn, thì hãy
 mua thuốc (LE GLOBE) Trái đất mà dùng thì vô hại
 Thuốc này có một mình hãng Denis frères trứ mà thôi

Tiếc thay! Cái hi-vọng gì là thể lằng
 xông lộn xộn, cho đến sai lờng trôi, chớ
 chi đã năm giữ một lời, thì có đâu.....
 có đâu. .... nói thì hơi vậy chớ, nghĩ
 lại cũng khó, vậy tệ xin ngẫm rằng:
*Trời kia đã bắt làm người có thân:
 Càng liều nhảm mắt đưa chân,
 Thử xem con tạo xây vần đến đâu.*
 Lại cũng than tiếp rằng: Etre trop
 mécontent de soi est une faiblesse; je
 être trop content est une sottise. — Phải
 vậy chăng ai?

TRƯƠNG-QUAN-TIÊN

.....
 Khi nào có việc chi hi hạ
 muốn đãi đằng quan-khách
 mà chẳng dùng rượu Sâm-
 banh (Champagne) hiệu:
**Tisane Marquis de
 Bergey**
Thử vừa
 Thì làm sao mà cho phỉ tình
 vui về động
*Rượu này có một mình hãng
 Denis frères trứ mà thôi.*
 .....

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(Nouvelles du pays)

GIÁ BẠC VÀ GIẤ LỎA
 Giá bạc kho nhà-nước . . . 11 f. 50
 Giá lúa, tại 100 kil. chở tới nhà máy Chơ-
 lơn (bao trả lãi) : 8250 tới 8360.

NAM-KY

(Cochinchine)

Sai-gòn
Thằng nhỏ đại quá
 Bữa 30 Décembre, hồi 10 giờ mai,
 thăng tưng (quần đồng) Tô-bông-Quang,
 4 tuổi, ở đường Krantz số 64, đường
 đặng phía bên kia lễ đường trước nhà
 nó, đứng lình vụt chạy ngang qua bên
 này, nhằm lúc cái xe hai bánh số 31-129
 (Giadiuh) của Trương-thị-Lương ở Phú-
 Mỹ, tên Nguyễn-văn-Thơm, 17 tuổi, cầm
 cương chạy vừa tới đó. Xe đặng thàng
 từng té lăn cù, trái gò mà vô ông chơn
 hữu. Cha mẹ thàng từng kuông kêu nài
 vì biết lỗi tại con mình và lại không
 thương tiếc chi nặng. Tuy vậy mà số
 tuần thành cũng làm gãy phạt chủ xe vì
 giao xe cho đứa dưới 18 tuổi cầm cương.

Xe máy

Bữa 31 Décembre, hồi 7 giờ tối, thấy
 đội D... cỡi xe máy ghé lại nhà hàng
 Tournier, để xe dựa cửa, thấy mới bước
 vô hỏi mua chi đó, ngoài này một tên lạ
 mặt, chỉ chừng 22, 23 tuổi, thót lên xe
 đạp đống. Thấy vừa ngó thấy thì nó đã
 lên xe rồi. Thấy và la và chạy theo mà
 không kịp.
 Xe hiệu « Aiglon », số 1740, có gắn
 đèn máy kêu là « Alterancycle » giá
 85\$00.

Xe hơi

Bữa 31 Décembre, hồi 8 giờ ban mai,
 tại góc đường Paul Bianchy và Espagne,
 xe hơi số 735 của ông C... Nguyễn-văn-
 Thâm, 34 tuổi, cầm bánh, đặng nhằm tên
 đâm báp Nguyễn-văn-Hà, 31 tuổi, té lăn
 cù, bầm mình bầm mặt hết. Đem lại
 nhà thuốc, quan thầy dạy đi nhà thương.
 Ráng cầu thận một chiếc mà!

Báo việc quan

(Partie officielle)

**Quan quyền Nguyễn soái Nam-kỳ
 thưởng thợ ngu đặng bửu tinh**
 Chiều y chỉ dụ ngày 20 Ông 1911.
 Chiều y lời nghị ngày 14 Décembre
 1905 . . . . .
 Chiều y lời nghị ngày 15 Décembre
 1919 . . . . .

NGHỊ ĐỊNH:

Điều thứ nhứt. — Thuãng chức kể từ
 ngày 1er Janvier 1920, viển-chức thuốc
 ngạch phủ Thông-độc và các tỉnh phủ
 Nam-kỳ:

- 1° — Lén chức Đốc-phủ-sứ Á 1800 \$
 M. Lê quang-Liêm đ. B.ay, Phủ de 1ère
 clas e (En mission en F a ce).
- 2° — Lén chức Phủ de 1ère classe :
 MM. Ng-ngoc-Huy, phủ de 2e classe
 Ng. v. -De, id. (Cantho)
 Ng. v. -Ca, id. (Uhaudoc).
 Huỳnh-v. -Tuang, id. (Cabinet).
 Lê-v. -Cau, id. (Soctrang).
- 3° — Lén chức Phủ de 2e classe :
 MM. Bui-quang-Nam, Huyện de 1ère
 classe (Vinhlong).
 Tran-v. -Sóm, id. (Chulo).
- 4° — Lén chức Huyện de 1ère classe :
 MM. D.-kiet-Tieu, Huyện de 2e classe
 (Longxuyen).
 Lê-hanh-Long, id. (Baclieu).
- 5° — Lén chức Huyện de 2e classe :
 MM. Trương-thanh-Tuoung, Séc-rétaire
 titulaire 1re (Cabinet).
 Tran-v. -Mi, id. (Cabinet).
 Vo-v. -Buu, id. (Tayninh).
 Phạm-kim-Chi, id. (Vinhlong).
 Huỳnh-buu-Hạh, id. (3e Bureau).

- 6° Lén chức Thọ-Toán de 2e classe :
 M. Ng-minh-Chiêu, Séc-rétaire comptable
 2e classe (Sadec).
- 7° Lén chức Séc-rétaire titulaire de 1ère cl.
 MM. Ng-v. -Dau, Séc-rétaire titulaire 2e classe
 (3e Bureau).
 Ng-v. -Bich, id. (Cantho).
 Bui-duy-Trinh, id. (Mytho).
 Ta-v. -Kuanh, id. (Mytho).
 Ng-ngoc-Tuoung, id. (Bentre).
 Lê-quan-Trương, id. (Soctrang).
 Dang-v. -Chu, id. (Cabinet du
 Contentieux).
- 8° Lén chức Séc-rétaire titulaire de 2e cl.
 MM. Ng-thanh-Điêu, Séc-rétaire titulaire
 3e classe (Cabinet).
 Trương-ngoc-Bich, id. (Bentre).
 Ng-v. -Huong, id. (Longxuyen).
 Tran-quang-Phuc, id. (Chaudoc).
 Ng-an-Linh, id. (Cabinet).
 Lê-v. -Hoa, id. (1er B 2e S).
- 9° Lén chức Séc-rétaire titulaire de 3e cl.
 MM. Ng-dag-Hue, Séc-rétaire auxiliaire
 1re (2e Bureau).

- Tr-v. -Cong đ. Tuan, id. (Thudamot).
 Phạm-buu-Ngai, id. (3e Bureau).
 Tran-v. -Anh, id. (Gocong).
 Trương-vinh-Tong, id. (Consent Privé).
 Bui-qu. -Tron id. (Interpré e volontaire).
 Vo-v. -Thanh, id. (Bienshoa).
 Bui-v. -Minh, id. (Soctrang).
 Ng-tong-Luan, id. 1er Bureau, (2e
 Section).

- Ng-ngoc-Sung, id. (Cabinet).
 Lê-ba-Quat, id. (Insp. des A. P. A.)

10° — Lén chức Séc-rétaire auxiliaire
 de 1ère classe :

- MM. Tr. v. -Ty, Séc-rétaire auxiliaire 2^e
 (Interpréte volontaire).
 Ngo-van-Ba, id. (2e Bureau).
 Ng. v. -Tinh, id. (Sadec).
 Ng. v. -Phai, id. (Baclieu).
 Duong-th. -Hy, id. (Cantho).
 Nguyễn-Sử, id. (Baclieu).
 Ph. van-Chi, id. (Baclieu).
 Lê-v. -Truyền, id. (Cholon).
 Tran-v. -Giao, id. (Mytho).
 Huỳnh-v. -Buu id. (Cabinet)
 đ. Sanh

11° — Lén chức Séc-rétaire auxiliaire
 de 2e classe :

- MM. Ho-v. -Diet, Séc-rétaire auxiliaire 3^e
 (Gocong).
 Vo-van-Nan, id. (Travinh).
 Mai-v. -Lam, id. (Giad nh).
 Danh-Hau, id. (Travinh).
 Thái-l. -Thanh, id. (Baclieu).
 Ng. v. -Sach, id. (2e Bureau).
 Cau-v. -Su, id. (H tien).
 Lê-van-Bao, id. (2e Bureau).
 Dang-v. -Ly, id. (Chaudoc).
 Ng. th. -Duoc, id. (2e Bureau).

12° — Lén chức Séc-rétaire auxiliaire de
 3e classe :

- M. M.
 Ng-hửu-Binh, Elève-Séc-rétaire (Contrôle
 Saigon).
 Vo-van-Phu, id id (3e Bureau).
 Huỳnh-v. -Ngai, id id (1er Bureau
 3e Section).

- Trần-v. -Đo, id id (Vinhlong).
 Ng-hửu-Hay, id id (Pôulocond).
 Trần-v. -Giép, id id (Tayninh).
 Lê-v. -Nhoon, id id (2e Bureau).
 Ng-văn-Tuô, id id (Prison
 centrale).

Lâm-quan-Ho, id id (Prison
 centrale).

13° — Lén chức Chef de Canton de
 1re classe :

- M. M.
 Đinh-tương-Lan, Chef Canton 2e cl. (Baria).
 Ng-tân-Huê, id (Baclieu).
 Huỳnh-vân-Dung, id (Travinh).

14° — Lén chức Chef de canton de 2e cl.
 MM. Huỳnh-dai-Hoi, Chef de canton de 3^e
 cl. (Bentre).

- Lê-dinh-Quang, id. (Sadec).
 Ng-tân-Thinh, id. (Baclieu).
 Sou-Uck, id. (Chaudoc).
 Ng-thanh-Huan, id. (Vinhlong).
 Lam-dang-Truyền, id. (Mytho).
 Ong-hung-Ky, id. (Soctrang).

Tiệm họa chơn - dung

*Thời-báo quân, mới mở một tiệm
 họa chơn-dung.*
 Sự khéo hay là không, vẽ một lần
 mới rõ.
 Bồn-quản hứa chắc rằng: bề vẽ
 không in hình chụp thì không ăn
 tiền cọng.
 Người thợ vẽ có bằng-cấp, và có
 M. F. Martin, thợ có danh bấy lâu
 nay làm đầu phòng vẽ.
 Vậy xin đồng-báo chiếu cố, và có
 vẽ thử thì rõ, giá tiền nhẹ, và có
 nhiều thứ giá, từ \$300 tới 10\$00
 mới cái hình.
 Ai muốn hỏi giá thì viết thư cho
 M. Hồ-văn-Lang thì sẽ gửi cho một
 cái bản có định giá và thước tấc.
 Nay kính,
 HỒ-VĂN-LANG, Chủ tiệm.
 (Hình chụp nữa khác mà muốn vẽ nguyên
 hình cũng đặng vậy).

Thanh-Xuân

Tiệm Quốc Annam.

Món bài số 296 đường Thủy-binh Cholon.
 Cuộc này làm rất kỳ cang,
 Lại thêm khéo léo mọi đàng thanh bại ;
 Annam đầu đống trên quay,
 Chỉ rằng là cuộc lý-thai dân ta,
 Nước sơn chẳng kém sơn-noa,
 Nhờ lâu nhiều hàng để mà vừa chơn ;
 Có xin chừ vị ra sơn,
 Giúp cho em trẻ đường thương vững bền.
 Nay kính
 Eugène TRƯƠNG-VĂN-LỘC
 296 Rue des Marins Cholon.

Xin lưu ý

Tôi hằng thật bấy giờ có nhiều
 thuốc « Nam-Hồng-Tế » giả, bán tại
 Sài-gòn và đều trong Lục-châu, tôi lo
 cho quý ông, quý bà, đừng lầm thuốc
 giả mạo ấy, chẳng những không hiệu
 nghiệm, mà còn hại tí vị nữa. Vậy
 quý ông, quý bà, muốn dùng thuốc
 thật, xin viết thư hay là đời gởi ngọc
 đến nhà tôi mà mua, để cấp lòng tiếp
 rước và an tâm lo cho sự sống quý
 ông, quý bà thân.
 Nếu mua nơi khác thì lời chẳng
 nhận được của tôi vì trong cõi
 Đông-Đương này có một mình tôi
 có thuốc « Nam-Hồng-Tế » mà thôi.
 Bón-kính.
 Madame HIEN, chez M. J. TRANG
 Ecole des Mécaniciens.
 SAIGON.

Văn Uyên

Họa nguyên văn bài Kỳ-giữ của
 M. Hải « Lục-tinh » số 716
 Tri kỳ hôm nay gởi viếng tiển,
 Tiển vui có lẽ dễ ai phiến,
 Bả vàng khăn khích cơn đống tịch,
 Nham bắc bợ vơ lúc khác miến,
 Bả phú một may cùng một ruộng,
 Hết đầu là dữ biết đầu hiến ?

L. T. T. V.

Còn non còn nước còn trong hội,
Đám hân hân cho lối tác nguyên.

Hựu:
Nguyên hội cho mình cái cuộc trần,
Hội sao nước tri với non nhân?
Hội đời ai lẽ đờ trầm trụi?
Hội nói trúa chiến đêm mây lán?
Hội hỏi sao kẻ không hóa phụng?
Hội hỏi có cá lại thành long?
Hội hỏi ý có vắng trăng bạc,
Tiên hỏi xin Hải giải vận luân.

Trương tư
Vân? Gà qua nhà bà già
Riêng lo trần tục trời canh gà,
Hả cố tin nhân vận lại qua?
Non nước đã đành soi mây đậm,
Sắc son chi để then đôi nhá,
Thành sầu chất ngạt thành non Thái,
Nói thăm cảm cảm nỗi nguyệt bà,
Một khối trời vô ôi ngân ngậm!
Gờ xong ắt trẻ cũng ra già.

BA-HỢT.

Nha-trang mộ cảnh
Dịch-đình nơi bước buổi hoàng hôn,
Cánh nọ tình kia mồn nhớ đôn,
Leo lét lộ chông đèn tịch trần,
Mơ màng đêm đội mũ hương-thôn,
Trông mây phúc động lòng Du Tử,
Nghe sóng dương kinh gác mộng hồn,
Muôn hồi cơ cấu muốn việc trước,
Nhưng mình cho ngoại nội hân ôn.

TÂN-DÂN-TỬ.

Phụng họa nguyên-văn
Chàng chèo khách lữ nhớ thân hôn,
Bé mạng tình pha nước chảy đôn,
Dối về non Châu năm thức rằm,
Thấp eo xóm cỏ mây nhà thôn,
Lem nhem lửa nhúm thuyền ngư phủ,
Bầu đốn quyền ca động quốc hồn,
Thương đám mai già trong điệu tuyết,
Hết mùa đông lạnh đến mùa ôn.

BÔNG-DINH.

Tiệm sữa các thứ máy

Tại báo quán *Thời-báo*, 55 rue d'Espagne, mới mở một tiệm sữa các thứ máy như là: *máy viết chữ, máy may, quạt máy, máy hát*. Nói tất là các thứ máy đều sửa được hết. Vạy xin *đồng-bào* chiếu cố, rất cảm-ôn.

HỒ-VĂN-LANG, Chủ tiệm.

Hãy uống thử rượu AMER HONORE
Là một thứ giải khát ngon thượng hạng

Của một hãng Denes freres có trữ mà thôi.

THƠ TIN VANG LAI
(Petites correspondances)

Tanan le 5 Janvier 1920.

Kính tờ chúng Lục châu qui ông qui ba đặng rõ trong lịch tháng hai này, chúng tôi là Trần-Vũ Đuôi họp nhà gare Tanan và Trần-Văn-Lành cựu hương hào Phú nhơn cả hai đều bị bệnh thiên thời rất nặng, đi sóng bảy tám lần, con mắt sâu hóm, tay chơn vọt bẻ mồm hết, chúng tôi muốn phân kẻ chắc phải chết, may nhờ có thầy Tân thơ ký tại chợ Bình lập châu thành Tanan ra tay tế độ anh em chúng tôi mỗi người 4 ly nhỏ rượu thuốc, cho nên anh em chúng tôi mới sống, chúng tôi trọng biết chừng nào, đương ầu tế khất nước vọt bẻ, mà uống vô tức thì hết liền, thật là diệu được thiên phương, lúc ấy có 8 người bị bệnh khi, hai anh em tôi bị nặng 6 người kia bị nhẹ mà uho

thuộc rượu ấy không chết một người, còn những người không biết không hay mà tiếm dều bỏ mạng, mười người may sống được một hai mà thôi. Chúng tôi nhờ thuốc thân mà được sống mà không tốn tiền bạc chi hết, nên chúng tôi bỏ cáo cho khắp cả Nam-kỳ đặng hay nếu như nhấm lên nào dịch khí thời hành mỗi nhà một chai để dành trong nhà, lúc nhộn nhộn nửa đêm rồi có lâm bệnh ngặt thì có sẵn thuốc mà dùng hay là mỗi buổi sớm mai uống 1 ly nhỏ thì khỏi bị truyền nhiễm.

Chúng tôi nghĩ rằng: Thuốc hay mà không cho người biết thì chúng tôi có tội với trời đất, cứu một người đương gian bằng một ngàn âm phước, lấy bấy nhiêu chừa làm chay thì về không bằng cứu mạng sanh linh, nên sự thiệt anh em chúng tôi tở cáo cho đồng bạn r.

Nay kính.

Phú nhơn cựu hương hào TRẦN-VĂN-LÀNH
Nhơn bình hương trợ coi nhíp TRẦN-VŨ ĐUÔI

Rượu chác hảo hạng của AUGUSTE MATTEI làm tại bên xứ Corse, đã ngon vô song mà lại ngọt vô cùng.

AI mua thì phải hỏi cho đặng tên AUGUSTE MATTEI. Rượu này nội Đông-dương chỉ có một mình hãng Denes freres trữ mà thôi.

Khôi hải

Miền cho mây cộng trừ với tao
Rau nào sâu này, khá khen đời vì chẳng sai.

Xóm kia có một nhà, tuy chẳng giàu mà quanh năm chẳng hề thiếu. Không khí, chỉ có một trai tuổi nên hai cháu. Chỉ quyết kiếm thuốc cho con ăn cho nên danh, chẳng để, để cho phần con, đạo thánh không ham, lại ham học ngay! Bỏ trường về ở nhà, năm lưng tháng qua chẳng thầy làm chi khác hơn là mỗi ngày ăn no rồi đánh quần đánh áo thả đi dạo xóm; mà như là xóm nào có gái xinh, cậu ăn đêm nằm để xóm đó. Tuổi cậu vậy thôi, ai lẽ của cậu cũng vậy. Nên cậu phóng đàng ăn chơi, ngày theo cờ bạc, tối dựa lầu xanh, trời đã đầy năm mà cha cậu chưa hay chưa biết, mần có ăn rồi mạnh ai này đi mà!

Một khi, xóm ở cách xa, có một gái, rao huê bán nguyệt, bày thuốc mê cho cậu đồng, sớm Tống-Người Trương-Khánh, đưa rượu cho cậu, chỉ là gió. Tuy vậy thật là tay xinh đẹp vô cùng, hoa nhường nguyệt thêu, nhận lấy rượu trâm, mới thầy, ai cũng nói cho cậu, nữ lý cung, Tây-Thị tâu.

Hai cha con thầy nòng, đều phải lòng cả hai; nên cha dặn lòng cha, con nhà lòng con, tới giờ đờ tiên, chữ vịn nòng quít. Cha con đưa nhau; tới xóm nòng ở, cha cây mai, con cây mồi, đem rượu dể ngồ lán la; thăm thau, cha con đứng đầu nhau hoai, khi thì cha tới trước, con tới sau, khi thì cha tới sau, con đến trước. Mà hề cha sau con trước, thì của bày thuốc gian dưới tay la; còn cha tới trước con đến sau, con lại nói:

Kim mời cha về có khách! Mần vậy hoai mà cha con không ai về săn sgi. Cha cũng hờn, con cũng giận, mà nói gian hờn không lối nói ra, thiệt quá, cha tức mìn, nghĩ nếu để vậy hoài e nói hoa kia có ngu. Nghĩ vậy rồi, ngó lại, thẳng con đã thoát đi rồi, cha nói ậu tuổi theo, bắt đem về quê phật.

Vợ hỏi: Có sao mà ông ra oai đến thế?
— Chồng nói: Con cụ thiệt là đồ súc nghiệt! Ăn no không lo học, bỏ trường về mê tối nguyệt hoa, trai to mà đá ngựa nghé, mắng chằng uốn, để thành tre cứng ngắt!

Mợ nghe phải, tiếp rầy con, con chỏi, mợ há không, cha tức mìn mới kể.
« Mi còn nói không nữa à! Mụ tình coi, hề mừi lán lão đạo vượn hoa, thì gặp nỏ đàng ven nhánh nòng nhàn hết bấy!

Con nghe cha nói với mẹ như vậy liền đáp: « Chưa mẹ, cha nói mừi lán cha tôi chôn vượn hoa, gặp con ven nhánh niều nhánh hết bấy; như vậy thì con còn ít hơn cha ba lán mà cha rầy con nói gì!»

Mợ nghe qua bà bình, muốn nói tam lành, song dần lòng, từ bỏ hết mợ, mợ chằng hờ mồi, mà cái cách ngó trong có vẻ trạch chổng. Rau nào sâu này.

Nội ý, hờ người, cha giận chup lấy ông ngoáy liên con và la hét mà rằng: « Từ rày sân lên mi coi ta, mìn cho mi cộng trừ với ta vậy nư!»

EM.

Casino de Saigon

Nhà hát bóng Casino Saigon là một nhà hát bóng đứng bực nhất hữu hết trong cõi Nam-kỳ này vì những hình hát đều là làm tại nhà Pathe freres là nhà có danh tiếng hơn hết bên Pháp-quốc về hình rọi. Hầy đến coi.

Tuần này có hát tuồng. Thị-mình.

Một thứ thuốc là nên hút

Người Nam-Việt cứ phàn nàn rằng bác đồng thiếu không đủ dùng, cũng là trần ra ngoại-quốc. Sao không biết rằng ại tại mình cứ đi mua thuốc lá của nước Trung-hoa, của xứ Algérie cùng những nơi khác, mà gây nên cái hiện-tượng ấy?

Vậy chi nên mua thuốc lá của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-THẢO CÔNG-TY, vì những thuốc ấy trồng ở đây theo những phương-pháp thích-hợp, chế ở đây theo những cách-thức đặc-biệt, khiến cho thuốc lá ấy là thứ thuốc ngon hơn tất cả các thứ thuốc ở ngoại-quốc đem vào.

Vậy nên hút thuốc chừa văn hiệu COO, hiệu SCAFERLETTI; thuốc đá văn hiệu COO, FAVORITES, ALLIES, v. v. cùng những xi-gà hiệu MANDARIN, BOUQUET, LORUS, và NARCISS là những thuốc của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-THẢO CÔNG-TY ché ra. Vì hút thuốc ấy tức là giúp đỡ người đồng-bang trồng thuốc và chế thuốc ấy. Mà lại giữ được tiền bạc không mất ra ngoại quốc vậy.

Mua thuốc lá của nhà

Nên hút những hàng thuốc rất ngon chế tạo tại nhà máy thuốc lá ngoại.

Kể ra máy thứ sau này:
Thuốc niện « Con gà »
— « Con voi »
— « Đồng minh »

Thuốc Cigarettes
— Đồng hộp 50 điếu hay 100 điếu.

— Văn rọi 10 điếu hay 20 điếu.

Máy hạng thuốc này:
An-nam trồng
An-nam chế tạo
An-nam bán
An-nam nên dùng.

THAI
(Desinettes)

Về những thơ gởi đáp thai, xin nhớ gạnh chèo để thơ đáp thai số mấy cho Bôn-quán khỏi lầm lộn. Bôn-quán giữ lời phụng thưởng cho vì nào đáp trúng câu thai có định thưởng, luôn luôn; song phải nhớ, hề câu nào định có một phần thưởng mà nhiều vì đáp trúng, thì Bôn-quán bắt thăm may rủi không chừng, xin đừng phiến trách.

THAI SỐ 10

Bầu đứng bán độn cũng thiên quyền,
Cái khăn bậu đợi cũng tiền của qua.

Xuất quả

HƯƠNG TRUYỀN
(Echols)

Lễ quyền tiên giúp các miền giải-thoát

Ngày 25 Decembre 1919, ở Kinh-đô có làm lễ quyền tiên giúp các miền giải-thoát ở bên Đại-pháp: Tôi 24, có chiếu ảnh tại hiệu Morin freres, các quan tây, quan nam, các ông thông, phán, lang viên, tư, chủ đi coi đồng lâm. Tiền mua vé tuy ỷ hảo tâm người đi coi; và trong khi nghĩ có, các bà đảm đi bán giải và hoa, lấy tiền cúng vào việc ấy. Vừa đến 12 giờ đêm, trong các nhà-thờ làm lễ Sanh-nhựt, cũng có các bà đi khờ-khuyến. Ngày ấy, từ 7 giờ rưỡi đến 10 giờ rưỡi, trước đám có Quốc-tử-giám, có bày những cuộc chơi cho thiên-hạ xem: nào là học-trò đánh võ, tập võ, văn vắn. Có hội « Préparation-militaire », trống đồng có mở, đi tập cùng thành-phố và hát các bài Quốc-ca. Trường Quốc-học tập thể thao, trường Pellerin đi qua-quần. Thiên-hạ xôn-xao, đi coi rất đông, vì là nhơn lễ Ngũ-tuần chừa mưa mần, nên người ta đi đến ở lại xem có hàng ngàn hàng vạn.

Nơi đám có trước Quốc-tử-Giám, đội lính tây có làm một cái vì bằng cốt rộng lắm, xung quanh có yết những hàng cho người đi coi biết rằng đó là chỗ làm những phép qui, thuật xưa nay chưa ai từng thấy, ai vô coi chỉ tởn có một cái! Trên một cái sân cao, có tám người đánh trống thời kèn, toán lính tây, rao những câu cách-cử, khiến người đi coi nỏn nức tưởng lòng, hăm vô để coi những phép lạ. Trong ấy lại có bốn phòng kim mịt bụi bưng, có yết những hàng để mua thuốc: « coi một thuốc cách một thuốc », « giết bệnh Bức », « phòng riêng lạ lùng », « thuốc đầu tiên », v. v. mỗi của có một người đứng bên, ai muốn coi chỉ lên mỗi phòng một cái mà thôi.

Khi ấy các thầy học « Thê-dục » và các cô Nữ.— Học đi đình những đôi hoa nơi ngự các người đi coi, để quyền tiên. Đến hai giờ chiều, trong mang-cá lịnh-tây có hát bội mới hết thầy cử, quan tây, quan Annam, và các quan khác, mỗi nhà chỉ tởn có một người, trong khi nghĩ hát có khờ-khuyến. Qua ngày 27 hội « Nhạc-tây » hát, và có cuộc đá cầu (football) Ngày 28 và 29 hát bội Annam và qua 31 Decembre hội Cercle tây mà cuộc nhơn-dâm. Đến ngày 18 Janvier sẽ xô số Tombola; mỗi số 050, đánh 4.000 số.

Pháo bông của hiệu Hương-khố, giữa hôm lễ Ngũ-tuần

Từ xưa nay khi nào quốc triều ta có việc gì khánh-hỉ thời đã có ti « Hòa-pháo » làm những thứ pháo bông như là thăng thiên, dâng xoay, hoa cầu, hỏa long, hỏa-hồ, và các thứ pháo khác rồi kết thành một cây gồm đủ các thứ. Đến khi đốt thời xem cũng thật đẹp, vì trong khi các thứ pháo bùng đàng « phun châu nhả ngọc » vào các tung mai, thời lại có những dây lồng đèn, những hình bát tiên ở trong cây pháo này ra xen lẫn vào trong xem thật khéo. Thế mà tuy gọi khéo nhưng vẫn thua pháo Tây, pháo Nhật. Vì pháo ta chỉ có một sắc lửa trắng thoí, cho nên xem không được rực rỡ bằng pháo Tây, pháo Nhật, có đủ ngũ-sắc điện quang, và lại rất ngoạn-mục là khi cái pháo thăng thiên lên giữa lưng trời rồi thoắt thấy xô xuống một chuỗi sao sáng rực rỡ năm sắc xanh, vàng, đỏ, tím và lục, lừng lừng rơi xuống gần đất mới tắt, hoặc là có lúc lại phun ra một tua sao ngũ sắc ước năm sáu mươi hạt xua lẫn nhau như là một vì « Thiên-nữ-tán-hoa » đã ở trên mây từng mây vậy một nhúm hoa đốm-sắc xuống giữa không trung; hay là có lúc lại chỉ ra xuống một đóa hoa-cầu to bằng quả cam, sắc này rồi/sắc khác, khiến cho người đi xem hưởng được một cái nữ-sắc xem mang ở trên mây từng cao, thật là thanh thoát biết bao!

Các nhà làm pháo bông nước ta đã có công sưu-tầm và nghiên-cứu bấy lâu, cố ý tìm phương chế thành các sắc hỏa quang ấy. Nhưng nghiệp vi khoa-hóa-học ta không tinh tường, cho nên chẳng thể nào làm thành được khó thay!

« Ai ngờ « Hậu chi canh thành », Mới rồi hôm Ngũ-tuần Khánh-tiết, ở Đại-nội và ở trên kỳ-dài, có đốt pháo thứ pháo kể trên kia và các thứ lửa ngũ sắc gọi là « bengale » rất là tinh xảo. Hoàng-thượng có ban khen và các quan đều có khen ngợi cả. Mà pháo ấy chính là của hiệu Hương-khố là một hiệu của người nước ta chế tạo ra ở Đại-nội. Thế thời nên mừng cho nghề pháo bông của nước nhà đã có tay tuyệt kỹ như thế, khá nên đẹp lòng thay!

Một người đi xem lễ Ngũ-tuần tại đây.

Tôi chỉ dùng có một thứ giấy NIL mà thời giấy này là thứ giấy văn thuộc điều. Tôi như của một mình hãng Denis Frères đại lý khắp cả Đông-dương.

Tin Đông-dương

Quảng-nam
Bạc giầy với bạc đồng.
Các nhà quê đây ruộng Phò bán hàng hóa không cần lấy bạc giầy bao giờ. Nhiều khi ai trả tiền bằng bạc đồng thì họ bán rẻ cho. Bạc gì cũng là bạc; bạc giầy đem đổi không được mười các, hay trăm xu sao? Thật là què! Hay là mấy người này muốn đem về chôn, sợ chôn bạc giầy mau mục đó phải! Nghe đũa quan trên có sức cho dân phải mua

đồng bạc giầy trong khi hiếm bạc đồng như lúc này, mà buôn bán không chịu thấu bạc giầy mới làm thế nào cho ra bạc đồng được, lại nghe đồng bạc giầy đổi ra tiền thì được cao giá hơn bạc đồng ba tiền kêm. Phải làm, không vậy thì e dưới phố này chết đói hết, không tên bán gạo gánh nào là chịu lấy bạc giầy cả!

Al nữ ép duyên

Cậu kia với có nọ cùng ở một làng, tuổi còn xuân, chưa định duyên cang-lê, nên hai bên đem lòng thương trọng nhớ thăm với nhau, quyết sau-vậy duyên Tân, Tân.

Cậu kia về thưa thiết với cha mẹ, xin hỏi có nọ làm vợ.

Theo lòng con số nguyệt, ông cha cây người mỗi dòng đên nhà gái hỏi thử.

Cha mẹ có nọ chẳng nói rõ ràng thuận giả hay không, mà cứ nói thông thả đi, vì con gái còn nhỏ.

Nhà trai cũng bằng lòng chờ đợi, cách trong một năm, lại cây mỗi dòng tới hỏi thử lần nữa, thì nhà gái cứ nói con gái còn nhỏ, chẳng nên vội vàng chi. Được ít lâu, có người khác đến hỏi con gái ông, ông thầy nhà này giàu có hơn, nên nhứt định gả ngay, ăn trâu uống rượu.

Có nọ không ưng vì đã có vợ ưng vào tư tình cùng người bạn cũ, cha mẹ có e dùng lời ngon ngọt mà ép uống duyên con; chẳng biết nói thế nào, có phải làm tình chui vậy.

Chọn ngày lành tháng tốt, làm lễ nạp-tê, hai họ vui vậy, còn có ta cứ khờ than rai rí, tráo trọc canh khuya. Cậu kia nghe tin cũng oán hận, ăn không ngon, nằm không ngủ, mắc bệnh tương tư.

Cách nửa tháng, nhà trai đến nói dâng lễ sính, hai bên vui gia ưng thuận, chớ đến ngày thành hôn.

Cậu kia tức tối cảm giận trời già khiến cho phân rẽ mỗi chung tình, càng nghĩ càng gay đàng.

Trăm năm đâu không trọn chữ đồng, công phần giải một đời chơ thòa, hen với có nọ trò truyện một đêm.

Giờ hen đã đến, cậu ta đánh liều tới nhà có nọ, lên về chung gối loan phòng ni non tình dài đến vậy.

Say vì tình, mê vì ngã, đêm khuya canh cháy, có ta quên; cậu ta nghĩ thế nào không biết, thò tay trong lưng lấy ra cái dao xép mặt sắt sắc; cắt mặt có một đường thiết sâu; có đau quá, thức dậy la lên rằng: « Ôi chết tôi rồi! »

Nhà cha mẹ hay được thức dậy, xách đèn đến xem, thấy mặt còn lóng lọi máu chảy, còn cậu kia tâu thuật hết mọi tiết.

Nhà kiếm thuốc rịt cho cầm máu, rồi lần lần hỏi ra, thì có nói thật.

Cha mẹ nghe giận quá, đi trình với quan trên.

Quan sức đòi tàn lang, ỷu tình-nhơn, và có con gái đến hỏi tăng người và tùy theo lòng số nguyệt của chúng nó, bắt nhà gái phải trả các lễ cho tàn lang, mà cho phép có ta tái hợp với người cũ.

Trương Thương - mại

Trường dạy buôn bán và bút toán quốc-ngữ hầu mô.

Liệt quí thương nhơn Annam cùng người Annam giúp việc buôn không biết tiếng, và chữ Langsa, muốn rành nghề buôn và bút toán nên sớm xin ghi tên vào sổ mà học.

Gởi đơn nơi ông Nguyễn-vân-tên chủ hội thương-mại kỹ-nghệ Rue Calmat Saigon.

Có thứ rượu mạnh Langsa hiệu « BAC-CHUS » mới chớ lại Nam-kỳ lần thứ nhứt, ngon không có thứ rượu nào bằng. Chỉ một mình hãng Denis Frères trữ mà thôi.

Nhân với bạn đồng-bang

Chúng tôi đặng vinh-hạnh mà hay tin rằng đồng-bang ta trong sáu tỉnh nay cũng đã đồng lòng để xướng tuyệt giao thương-mại với khách-trú mà vẫn hồi quyền lợi cho bản xứ. Các Châu-thành lớn nhỏ thay đều chung vốn lập cuộc mua bán cùng nhau chẳng chịu đến tiệm khách-trú nữa; thật là một cơ-hội hạnh-phúc của dân-tộc ta vô cùng.

Ấy vậy tôi xin nhắc bạn đồng-bang ta trong mấy làng mấy chợ và chỗ nào có trường học nên đến nhà in Imprimerie de l'Union mà mua si các thứ giấy viết mực, đồ dùng về văn-phòng từ-bộ như giấy bìa mà bán ra cho đồng-bang ta dùng, khỏi đến khách-trú mà mua đắt. Văn nhà in Union là một nhà in rất lớn tại Saigon, và lại của người Anam ta làm chủ, giá rẻ hơn các chỗ.

Đồng-bang ta hãy xem tiệm của M. Bùi-quang-Nhò mà ngày nay đó số tại phố Bentre đó là số 4 trước hết cũng khởi ra mà bán đủ các thứ giấy viết mực và các thứ sổ, sách, thơ, tuồng, truyện chữ quốc-ngữ mà nên. Hàng ngày nay là ngày của đồng-bang ta tuyệt giao với khách-trú, bích vực nhau mà làm ăn thì lại càng đê hơn ông Bùi-quang-Nhò khi mới sáng tạo.

Ấy vậy mấy tiệm Anam ta đây đang mở bán ra nên gởi thơ mà mua ngay một số ở Nguyễn-vân Cua, Rue Calmat 155, Saigon, giá rẻ hơn các chỗ là có ý

giúp sức cho đồng-bang ta buôn bán mà thanh vượng.

- Kể các món hàng tại nhà in:
- Papier pot blanc,
  - Papier réglé,
  - Cahier couronne,
  - Crayons ordinaires,
  - Crayons extra noirs,
  - Crayons couleurs,
  - Règles,
  - Boite de craie conique,
  - Papier couleur,
  - Papier parcheminé,
  - Chiers d'écritures « Flament » N° 1.2.3.4,
  - Boîtes de plumes rondes N° 3.4.5,
  - Gomme pour encrer,
  - Gomme pour crayon... « Apis »,
  - Encre noire en courtines,
  - Encre noire en litres, 1/2 litre et 1/4 litre,
  - Encre à tampon sans huile,
  - Enveloppes petit format,
  - Papier à lettre réglé,
  - Porte-plumes,
  - Papier buvard,
  - Encre violette en poudre,
  - Petits carnets,
  - Registre pot réglé 2 mains,
  - Registre pot réglé 3 mains,
  - Souleur « Iris » pour écolier,
  - Aartable,
  - Caecole pour écolier avec rabat,
  - Ardoises encadrées 21 x 31,
  - Crayons d'ardoises,
  - Couleur en boîte,
  - Enveloppes pour cartes de visite format 55,
  - Format 48,
  - Cahiers cartonnés régl. quadrillé,
  - Cahiers d'écriture « Godchaux N° 1. 2. 3. 4. 5.
  - Gomme arabique,
  - Ficelle, pelote de 50 grs,
  - Épingles, boîte de 100 grs.
  - Encre bleu black « Stephens » 1/8 de litre,
  - « « « 1/4 «
  - « « « 1/2 «
  - « « « le litre,

IMPORTATION COMMISSION Entrepot de Cholón

DIRECTEUR : PAUL-HIÉU
71 rue Tông-độc-Phuong

Hãng trụ Hàng Hóa PAUL-HIÉU Cholón.

—Bán sỉ và nửa sỉ—
Kính cáo chư vị đồng-bang đặng rõ: Ngày 5 Janvier 1920 tôi khai trương mở hãng trụ hàng hóa tại Cholón, là những vật sau này;

Các thứ vải—Đồ gia vị Langsa và các nước—Rượu chích và các thứ rượu ngon—Các thứ dầu và savon thơm—Nón ni và nón con—Các thứ đồ đơn đơn và nón bò—Đạo nhò, dao lớn, dao búa—Các thứ đồ da lớn nhỏ—Các thứ đồ sắt và đồ mới lạ Paris—Cây viết và bút.

Hàng hóa cũng như hàng mà mua ở các hãng lớn tại Đông-phương Tây theo ý chí vị đặt.

Lại tôi cũng ra sức tìm các phương tiện mua bán cho các tiệm bán lẻ ở trong lục-hâu, có thông công buôn bán với tôi.

Quí vị muốn viết thư hỏi đầu chi, xin gởi tới M. Paul-Hieu, Directeur de l'Entrepot de Cholón, trong đóc Phường 1, Anam.

Giấy thép để tác, Paulhieu Cholón.
Giấy thép nỉ số 667.

PAUL HIÉU
Officier d'Artillerie coloniale démissionné
Croix de Guerre.

Hộp quẹt này khắp nơi đặng phép bán là một su nhỏ một hộp mà thôi

một mình hãng
Denis-frères
đại-lý cả Đông
dương thứ hộp
quẹt này.

